

KNNV Vereniging voor veldbiologie afdeling Haarlem e.o.

Secretarieel jaarverslag 2012

Opgesteld door : Ronald Sprokkereef, Hoofddorp, februari 2013

Inhoudsopgave deel I “Organisatie en overige zaken”

Bestuur

Onderwerpen bestuursvergaderingen

Korte samenvatting afdelingsbestuur

Korte samenvatting activiteiten van de activiteitencommissie

Vertegenwoordiging in en samenwerking

Vertegenwoordiging in landelijke KNNV

Natuurbeschermingszaken

Publicaties

Bijzondere waarnemingen

1.1 Bestuur

Aantal bestuursleden: 5

Aantal bestuursvergaderingen in 2012: 8

Voorzitter: J. Mourik

Secretaris: R. Sprokkereef

Penningmeester: K.J. Ottjes

Ledenadmie: M. Koning

Lid: D.H Vonk (vice voorzitter)

1.2. Onderwerpen bestuursvergaderingen

Ingekomen en uitgaande post, Landelijk Bestuur (LB), stukken BeleidsRaad, bezoek V.V., werkgroepen, nieuwe website, nieuwe statuten en huishoudelijk reglement, instelling van een onderzoekscommissie, opstellen activiteitenprogramma's, natuurbeschermingszaken (herinrichting Fort Benoorden bij Spaarndam, AWD-fietspad, beheerwerk Kennemerstrand,). Het bestuur kwam in 2012 8 keer in een vergadering bij elkaar.

1.3 Korte samenvatting jaarverslag afdelingsbestuur

De afdeling Haarlem e.o. had in 2012 294 leden (3 meer dan in 2011). De statuten en website zijn aangepast. In de Algemene Leden Vergadering van 21 juni hebben de leden de statuten volgens landelijke richtlijnen goedgekeurd. De notaris had daarna nog twee noodzakelijke aanvullingen. Deze zijn goedgekeurd in de Algemene Leden Vergadering van 24 januari 2013. In deze vergadering stemden de leden ook in met de instelling van een Onderzoekscommissie naar aanleiding van het bestuursbesluit om een lid het lidmaatschap te ontnemen wegens obstructie. Deze commissie van drie niet-bestuursleden werkt nu aan een “second opinion” die moet leiden tot een definitieve beslissing door de leden.

De afdeling organiseerde 44 excursies waarvan 2 publieksexcursies met in totaal ruim 568 deelnemers (gemiddeld 13 per excursie). Elke maand werd de “eerste maandagochtend wandeling” georganiseerd met gemiddeld 11,5 deelnemers per keer. Er waren 8 lezingen met gemiddeld 30 deelnemers per lezing. Voor steeds meer activiteiten worden tegenwoordig per e-mail herinneringen gestuurd.

De floracursus was overboekt [22 deelnemers] en zeer succesvol.

1.4 Overzicht activiteiten van de activiteiten commissie

Verslag Activiteiten 2012	
	Aantal deelnemers:
Januari	
Nieuwjaarsbijeenkomst, met IVN en VWZK	65
Fietsexc. Bomen en struiken in de winter	11
Lezing ‘Trekvogels in de winter’	47
Kennemerstrand	2
Lange winterwandeling	11
Februari	
Wandelexc. Project Bokkedoorns	12
Fietsexc. Bomen en struiken in de winter	6
Kennemerstrand	8
Lezing ‘Houtzwammen’	25
ALV + lezing Kennemerstrand	34
Maart	
Vogelen bij De Gruyters	6
Kennemerstrand	8
Lezing ‘Vissen in Noord-Holland’	23
April	
Stinsenplanten op Elswout	14
Vlinderavond	45
Kennemerstrand	9
Exc. ‘Vroege vogels rond de Molenplas’	12
Exc. Huize Manpad	15
Lezing libellen	23
Mei	
Lezing Bijen	35
Excursie Nachtegalen	6
Kennemerstrand	6
Juni	
Exc. ‘Gouden en zilveren bijen in de AWD	5
Exc. ‘orchideeën op het Kennemerstrand	9
Fietsexc. ‘Orchideeën in de Haarlemmermeer	3
Fietsexcursie ‘libellen’	16
Kennemerstrand (regen)	
Extra ALV en Leden voor ledenavond	19

Plantenexcursie in De Zilk	10
Publieksexcursie in de AWD –regen	
Juli	
Exc. Kennemerstrand-planten	6
Kennemerstrand	8
Exc. ‘zweefvliegen’	12
Alg. exc. langs de spoorlijn van IJmuiden	12
Augustus	
Vlinderexc. In de AWD, ging niet door	
Plantenstudie-exc. Kennemerstrand	2
Paddenstoelenexcursie Elswout	14
Kennemerstrand	6
Exc. Wasplaten in de AWD	8
September	
Alg. excursie Middenduin	10
Vissen bij Parnassia	5
Kennemerstrand	11
Oktober	
Lezing paddenstoelen	29
Exc. paddenstoelen Koningshof	14
Burlen damherten in de AWD	12
Kennemerstrand	7
Lezing Larvenhuidjes	31
November	
Nat. Natuurwerkdag Kennemerstrand	35
Knoppenexc. Koevlak	4
Lezing Knoppen/Natuurfoto’s AWD	28
Wandeling Kennemerduinen	13
Kennemerstrand	6
Dagvlinderwerkgroepavond	35
December	
Knoppenexcursie Bloemendaal	10
Kennemerstrand	6
	809

	Aantal	Personen	
		Totaal	Gemiddeld
Activiteiten	44	568	13
Lezingen	8	241	30
Totaal	52	809	16

In de commissie zitten Christien Kemp, Marijke Bom en Marja Koning. Het groepje komt 1x per kwartaal bij elkaar en heeft veelvuldig contact per e-mail. Zij zetten het activiteitenprogramma voort op de manier zoals de afdeling het gewend is.

1.5 Vertegenwoordiging en samenwerking

Natuur- en Milieucentrum Ter Kleef.	NV Provinciaal Waterleidingsbedrijf
Thijssse's hof	Noord-Holland
De Heimanshof	Vereniging Natuurmonumenten
IVN-afdeling Zuid-Kennemerland	Staatsbosbeheer
Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland	Gemeente Bloemendaal
Stichting Zuid-Kennemerland Natuurlijk	Stichting Duinbehoud
Waternet (AWD)	Gemeente Velsen
Nationaal Park Zuid-Kennemerland	Provincie Noord-Holland

1.6 Vertegenwoordiging in de landelijke KNNV

Dik Vonk heeft zitting in de BeleidsRaad. Helaas heeft niemand vorige jaar de Vertegenwoordigende Vergadering bezocht. De tijdens de laatste ALV gekozen deelnemers waren helaas verhinderd.

1.7 Natuurbeschermingszaken

De Werkgroep Kennemerstrand beheert delen van de nieuwe primaire duinvallei. Hiermee worden unieke kruidvegetaties in stand gehouden, onder andere met groenknolorchis. Veel werk zit in het werven van subsidies, excursies geven en een boekje uitgeven.

Plan Landal recreatiepark bij Spaarndam. In samenwerking met IVN-Zuidkennemerland ageren wij tegen de gevolgen van vestiging van een huisjesterrein bij Spaarndam. Hierdoor dreigt de aangrenzende natuur ernstig verstoord te worden.

De Paddengroep Brouwerskolk heeft voor het vijfde jaar padden geholpen. De paddentunnels, die de gemeente Bloemendaal op aandringen van de werkgroep heeft aangelegd, functioneren goed. Het artikel in Haarlems Dagblad en opnames van RTV N-H hebben veel belangstelling los gemaakt bij het publiek.

1.8 Publicaties

Waarnemingen-verslag 2011 van de dagvlinderwerkgroep.

Waarnemingen-verslag 2011 van de libellenwerkgroep

Verslag resultaten 2011 van de paddenwerkgroep Brouwerskolk

Joop Mourik schreef Lezen in het duin; nagenieten van de Gouden Eeuw.

1.9 Bijzondere waarnemingen

Zie ook website KNNV Haarlem. Opmerkelijke soorten waren o.a.: Keizersmantel (vooral in de AWD), duinparelmoervlinder, gevlekte witsnuitlibel, bonte paardenstaart, rond wintergroen, echte gamander. Enkele leuke houtzwammen waarnemingen die dit jaar gevonden zijn: Levertraanzwam Fraaie houttrechterzwam, Eiken-beukenblad stromakelkje en Roodschubbige gordijnzwam.

Inhoudsopgave deel II ‘Verlagen van de werkgroepen’

- Jaarverslag 2012 van de Maandelijkse wandelingen
- Verslag van de KNNV- Libellenwerkgroep Zuid-Kennemerland over 2012
- Houtzwammen werkgroep KNNV afd. Haarlem, jaarverslag 2012
- Verslag werkgroep algemene paddenstoelen (zwammen) 2012
- Verslag werkgroep wasplaten 2012
- Vrienden van het Kennemerstrand, jaarverslag 2012
- Paddenwerkgroep Brouwerskolk, jaarverslag 2012
- Plantenstudiegroep, jaarverslag 2012
- Dagylinderwerkgroep Zuid-Kennemerland, jaarverslag 2012

Maandelijks wandelingen 2012

We begonnen in 1998. Aan het aantal deelnemers is te zien dat men het leuk vindt. De afstand die afgelegd wordt is meestal niet groot, het enthousiasme wel. Een ieder kan zijn of haar bijdrage leveren tijdens deze wandeling, en zoals het echte KNNV-ers betaamt, er wordt naar van alles gekeken: planten, gallen, bomen, mossen, insecten enzovoort.

Maand	plaats	aantal deelnemers
Januari	Pannenland	12
Februari	AWD-Zandvoortselaan	7
Maart	Koningshof	11
April	Thijssse's Hof	19
Mei	Thijssse's Park	13
Juni	Heemsteedse veld (regen!)	6
September	NPZK-Koefvlak	17
Oktober	Kennemerroode	18
November	Groenendaal	9
December	Haarlemmer Hout (regen)	3

Totaal aantal deelnemers 115

gemiddeld aantal personen per wandeling: 12

Ivt tot 2011 13 deelnemers meer. We gaan op dezelfde manier verder in 2013.

Libellenwerkgroep Zuid-Kennemerland

Jaarverslag 2012

Er zijn in 2012 in **totaal 30 soorten** (net zoals in 2011) waargenomen en 26631 individuen. Vooral werden minder **juffers** geteld (pantserjuffers zelfs 36% minder); in het totaal 22288 individuen. Het betrof 15 soorten (in 2011: 13). Ook dit jaar werd de watersnuffel het meest geteld. De lentesoorten deden het in 2012 onverminderd slecht en gaven wederom een flinke achteruitgang te zien met 30% ten opzichte van het voorgaande jaar. De weidebeekjuffer (1 ex.) en tangpantserjuffer (10 ex.) zijn na een afwezigheid van een jaar weer aangetroffen. Het aantal echte **libellen** nam met 25% af ten opzichte van 2011 tot 4343 individuen; het aantal soorten bedroeg 15 (in 2011: 17). De gevlekte witsnuitlibel liet zich na 2007 (3 ex.) voor de 2^e keer zien, nu met 10 exemplaren. De zwarte heidelibel, waarvan in 2011 in heel Zuid-Kennemerland nog slechts 1 individu werd gesignaleerd, heeft zich opvallend hersteld met 101 waarnemingen. Niet aangetroffen zijn: Zuidelijke glazenmaker, Bruine glazenmaker en Zuidelijke keizerslibel.

Harm Niesen en Dick Groenendijk hebben beiden een fijne en leerzame avond voor ons verzorgd. Piet Veel heeft voor de leden van de werkgroep een excursie in het Nationaal Park verzorgd.

Frans Koning, coördinator

Studiegroep Houtzwammen in de Amsterdamse
Waterleidingduinen

Het afgelopen jaar heeft de werkgroep uit 13 leden bestaan. In het najaar hebben Ron Bolland, Ellis Brasser en Chris van Daalen zich bij de werkgroep aangemeld.

We hebben van half januari tot half december, met een zomerstop van half maart tot half september, 10 verschillende terreinen op dinsdagmorgen bezocht in de A.W.D.

Enkele leuke waarnemingen die dit jaar gevonden zijn; Levertraanzwam *Macrocyttidia cucumis*, Fraaie houtrechtterzwam *Ossicaulis lignatilis*, Eiken-beukenblad stromakelkje *Poculum sydowianum*, Roodschubbige gordijnzwam *Cortinarius bolaris*. Er worden meer Zogenaamde korstjes op naam gebracht met name door Jan Bisschoff Tulleken.

Ook hebben we 3 maal de afgezaagde stronken op de Tonnenblink geïnventariseerd.

Wat ons opviel is dat er in het Bos van Verrassingen de afgezaagde boomstammen van de Amerikaanse vogelkers verteerd worden door de Grijze buisjeszwam *Bjerkandera adusta* en of door de Rookzwam *Bjerkandera fumosa*.

Het afgelopen jaar hebben we 3 maal de afgezaagde dennen op de Tonnenblink geïnventariseerd. We weten nog niet of we hier nog mee verder gaan er zijn al verschillende stronken verteerd. Voor 2013 zullen we verder gaan met het inventariseren van verschillende terreinen.

Leo van der Brugge heeft het afgelopen jaar op 13 oktober een excursie gegeven voor het Nivon in Koningshof, 3 november een excursie in de AWD en op 10 november voor de vrienden van de Haarlemmer Hout. Leo van der Brugge heeft ook via de KNNV een boekje uitgegeven met als titel 92 bekende paddenstoelen uit Zuid Kennemerland.

Leo van der Brugge, coordinator

Studiegroep Algemene paddenstoelen

Vaste kern: Alfons Vaessen, Ingrid Jonker, Marie-José Huis in 't Veld, Juut Overmeer, en Marga Kuyper (verslag).

Vanaf 29 augustus 2012 tot en met 23 december 2012 hebben wij tijdens 9 bezoeken paddenstoelen geïnteriseerd in Koningshof. Wij hebben meer dan andere jaren de duingraslandgebiedjes bezocht. In oktober zijn we vaker op pad geweest dan de maanden ervoor en erna.

Wij hebben 240 soorten op naam gebracht. Een totaal overzicht is bijgevoegd.

De 19 Rode Lijstsoorten die wij hebben gevonden, zijn:

- * Appelrussula (*Russula paludosa*)
- * Baardige melkzwam (*Lactarius torminosus*)
- * Bittere mycena (*Mycena erubescens*)
- * Dennesatijnzwam (*Entoloma cetratum* sl)
- * Donker heksenschermpje (*Mycena diosma*)
- * Duinbosrussula (*Russula cessans*)
- * Elfenwasplaat (*Hygrocybe ceracea*)
- * Kabouterwasplaat (*Hygrocybe insipida*)
- * Melkboleet (*Suillus granulatus*)
- * Palingsteelmycena (*Mycena clavicularis*)
- * Papegaaizwammetje (*Hygrocybe psittacina*)
- * Purpersnedemycena (*Mycena pelianthina*)
- * Rimpelige koraalzwam (*Clavulina rugosa*)
- * Roodvoetrussula (*Russula xerampelina*)
- * Rookrussula (*Russula adusta*)
- * Sneeuwzwammetje (*Hygrocybe virginea*)
- * Vaalpaarse schijnridderzwam (*Lepista sordida*)
- * Verblekende knotszwam (*Clavulinopsis luteoalba*)
- * Weidechampignon (*Agaricus campester*)

Alle soorten zijn aan de hand van veldkenmerken op naam gebracht. Er is in enkele gevallen gebruik gemaakt van een microscoop.

De werkgroep wil in 2013 weer op Koningshof inventariseren.

Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging afdeling Haarlem e.o.

Studiegroep Wasplaten

Van de eerste 10 jaren, die deze werkgroep achter de rug heeft is een rapport verschenen (Jalink,L., 2012). Enkele deelnemers stopten, nieuwe mensen meldden zich aan. Dit jaar (2012) is vooral een overgangsjaar geworden naar een nieuwe werkwijze, met een nieuwe groep, die gedeeltelijk moest worden ingewerkt qua soortenkennis en methodiek. We gaan verder met 41 proefvlakken die op de oude manier geteld worden en 6 gebiedjes die niet geteld worden, maar op het voorkomen van soorten gecontroleerd worden, alle in de AWD. Er zijn wekelijkse soortenkennis en methodiek-excursies geweest gedurende de nazomer en het najaar. Enkele van de 41 kwantitatieve proefvlakken zijn als gevolg daarvan minder dan 4 x geteld. Het aantal deelnemers waarmee het onderzoek wordt voortgezet bedraagt ca. 20. Het was een vreemd paddestoelenjaar, met heel vroeg (veel) wasplaten, satijnzwammen, nl al in juni en juli. Augustus ging ook nog aardig, maar toen viel de droogte in en bleven de telsoorten weg tot halverwege oktober. Gedurende korte tijd waren er grote aantallen tot de eerste vroege nachtvorst in november. In december waren er weer even telsoorten te vinden, o.m. verschillende soorten aardtongen.

Werkgroep Vrienden van het Kennemerstrand

Werkgroep; Marc Janssen voorzitter, Jaco Diemeer beheerder, Jan Tolkamp penningmeester, Hennie Miltenburg, Joop Mourik, Maarten Bongertman, Jos Lammers, Antje Ehrenburg en Anneke Koper.

Werkgroep vergaderde op: 24 maart, 1 september, 10 november.

Marc heeft het voorzitterschap van Maarten (was 3 jaar voorzitter) overgenomen. Alie Postma heeft per direct het secretariaat (na 1 jaar) beëindigd, Antje Ehrenburg is postadres voor de werkgroep en maakt de notulen van de vergaderingen.

Er zijn nieuwe visitekaartjes van de werkgroep, waar leden hun naam op kunnen schrijven. We zijn op zoek naar een nieuwe penningmeester? En nieuwe excursieiders.

Beheer : In 2012 is direct begonnen het eerste en tweede deel van Natuurherstelproject Kennemerstrand 2011/2012 voort te zetten, dit is begeleid door Jaco en Marc. In overleg en met subsidie van Provincie Noord-Holland. Bert Korfage heeft dit uitgevoerd. De Firma Baars heeft voor de afvoer van de struiken gezorgd in samenwerking met Gemeente Velsen en Frits Schellinger. 3^e locatie is voor 15 maart ook uitgevoerd. In de zomer is er extra gemaaid op veruigplekken. In het najaar is de Stichting ecologisch beheer, samen met een lid van de werkgroep, beheer gaan uitvoeren op silene- en heivlinderduintje. Op 3 november een natuurwerkdag in het kader van de Landelijke Natuurwerkdag.

Andere natuurwerkdagen met Greenteam van de PWN, vrijwilligers van Natuurmonumenten en Waternet.

De wilgen zijn uit het riet verwijderd en het riet gemaaid met een rietbinder. Al het maaiwerk is uitgevoerd. Het beheer gereed.

Project Zandhagedis

Er is een aanvraag voor ILG-subsidie gehonoreerd 'Project Zandhagedis' via LNH. De tussentijdse rapportage moet nog verstuurd worden. Het project loopt af eind 2013. Dan dient nog een eindrapportage gegeven te worden aan de subsidiegever.

Natuuronderzoek

Er is begonnen met onderzoek van molusken, dat in 2013 zal worden voortgezet. Het vegetatie-onderzoek, is wel voorgezet, maar door ziekte van een van de onderzoekers beperkt. Maarten heeft streeplijsten gemaakt en aangeleverd aan Joop. Jos Lammers meldt de vondst van brede wespenorchis aan de Heerenduinweg. Het beheer van de Heerenduinweg gaat in samenspraak met Gemeente Velsen. De vlinderroute is 24 keer gelopen, 23 soorten zijn er gezien, over 591 individuen.

Door Jaco is een plantenlijst van Kennemerstrand gemaakt met alle nieuwe soorten sinds 2008, de lijst telt 336 soorten.

Excursies

Door leden van de werkgroep en van de KNNV zijn diverse excursies gegeven in het gebied aan plantenwerkgroepen waaronder PKN, NPZK, Gemeente Bloemendaal, en Provincie NH om de bijzondere planten en dieren uit het gebied te bewonderen. Er zijn 9 excursies in samenwerking met PBN gehouden, waarvoor de werkgroep een donatie heeft ontvangen. Afdeling Haarlem bezoekt elke maand het Kennemerstrand.

Nieuw boekje

Het boekje: 'Een duinvallei vol verrassingen' werkplan Natuurbeheer Kennemerstrand 2013-2019 is uit, een samenwerking van Koninklijke Nederlandse Heidemaatschappij, Arcadis, Duinbehoud en de

KNNV. Er zijn 200 exemplaren van gedrukt. De distributie zal nog uitgevoerd worden. Er zijn plannen om extra boekjes te laten maken.

Dennis en Melissa (en hun ouders!) gingen akkoord dat foto gebruikt mag worden voor de 2 nieuwe informatiepanelen. Fotograaf van United Photos directeur Rob geeft ook toestemming. Verslag van Jaco.

Nieuwe informatieborden

Hennie heeft subsidie aangevraagd, ontvangen en hiermee nieuwe informatieborden laten maken en geplaatst.

Contacten met derden

Marc heeft afspraken gemaakt met Natuurmonumenten en Kennemerstrand bv, die in verband met intern overleg afgezegd zijn door NM. Hierdoor zijn ook plannen voor het hondenbeleid stil komen te liggen.

Bonte paardenstaart gevonden door Eddy Weeda.

Knobiesmotje door Wilfried H.O. Ernst.

De werkzaamheden van de werkgroep zijn mogelijk gemaakt door 40 individuen en organisaties die ons op enigerlei wijze hebben gesteund.

Publicaties

'Project kommavlinder', Jaco Diemeer en Hennie Miltenburg 2 april 2012.

Wikipedia; Kennemerstrand Natuurgebied Noord-Holland, IJmuiden.

Een nieuwe soort Schijnridderszwam ontdekt bij het Kennemerstrand, NMV Marianne Duyvenstein.

Kennemerstrand nieuwe impuls dankzij provincie, site Prov NH.

Werkgroep Vrienden van het Kennemerstrand, site KNNV-Haarlem

Een duinvallei vol verrassingen' werkplan Natuurbeheer Kennemerstrand 2013-2019.

**Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging
afdeling Haarlem e.o.**

Paddenwerkgroep Brouwerskolk

Gegevens van 2 locatie's 2012

Brouwerskolkweg: 2138 amfibieën

Gewone pad 1619

Bruine kikker 481

Groene kikker 2

Kleine watersalamander 3

verkeersslachtoffers 33

Korte Zijlweg en Bloemendaalseweg: 216 amfibieën

Gewone pad 193

Bruine kikker 1

Kleine watersalamander 5

Verkeersslachtoffers 17

Totaal aantal: 2354

De drie tunnels zijn dit jaar in de heentrek in monitoring opgenomen. Er zijn 479 amfibieën gepasseerd. Dit is iets minder dan een kwart van het totaal aantal amfibieën.

De terugtrek van amfibieën zal voor een groot deel ook gebruik maken van de tunnels.

Onze tunnels zijn 50x 50 cm. Ze worden bij ingang voor een deel versperd door de NUON kabels. Wat we betreuren.

Het artikel in Haarlems Dagblad en opnames van RTV N-H hebben veel belangstelling los gemaakt bij het publiek. Er zijn nieuwe vrijwilligers gekomen en meerdere excursies gegeven.

Plantenstudiegroep

De studiegroep

In 2012 bestond de Plantenstudiegroep uit zeven leden. Zij inventariseerden en telden plantensoorten van de Rode lijst in vier kilometerhokken en twee deelgebieden van de AWD en op het Kennemerstrand. Jos Lammers telde de orchideeën in het hele werkgebied van de Afdeling. Op 10 augustus was er een plantenstudiedag op het Kennemerstrand o.l.v. Maarten Bongertman. Joop Mourik administreerde de waarnemingen van 2011 voor Floron en het afdelingsarchief: de soortenlijsten per kilometerhok en de karteerpunten van bijzondere soorten/groeiplaatsen. Jos Lammers maakte het orchideeënverslag.

De planten

Voor de wilde flora was 2012 een ongewoon jaar. Door kou en droogte kwam de plantengroei laat op gang. In de duinen waren de vroege voorjaarssoorten, net als in 2011, niet erg talrijk; veel andere duingrasland planten waren klein en bloeiden niet erg uitbundig. De plensbuien van juni (911 mm), juli (1578 mm) en augustus (1202 mm) (KNMI station Schiphol) vulden het neerslagtekort snel aan. Gestimuleerd door deze zomerse neerslag bloeide teer guichelheil in juli uitbundig op de drie groeiplaatsen in de AWD maar veel minder op het Kennemerstrand, waar het regenwater plaatselijk stagneerde. De tweede helft van augustus en september maakten veel goed. De bloei van moeraswespenorchis, bitterling en slanke gentiaan was onovertroffen. De duinvallei had nog meer verrassingen: een groeiplaats werd ontdekt van de al enige tijd verwachte bonte paardenstaart en talrijke groeiplaatsen van rond wintergroen op de van kreupelhout geschoonde delen. In de AWD is de grote groeiplaats van echte gamander ingemeten t.b.v. het Life+ natuurherstelproject, een nieuwe groeiplaats werd ontdekt in het derde infiltratiegebied.

In 2013 gaat de studiegroep door met kilometerhok inventarisaties in de AWD, met soortkarteringen en vegetatie opnamen op het Kennemerstrand en met de orchideeën monitoring.

Dagvlinderwerkgroep Zuid-Kennemerland

De werkgroep

In 2012 had de werkgroep 40 leden. Zij telden de vlinders op 32 algemene monitoring routes en op één soortgerichte route voor de duinparelmoervlinder. De leiding wisselde: Pipo Nicolas werd coördinator voor de werkgroepactiviteiten en Joop Mourik werd gegevensbeheerder voor de verslaglegging. Bert van Dijk bleef penningmeester.

In april openen we het seizoen met een lezingavond waarin Joop verslag deed over 2011 en Kars Veling een lezing hield, o.a. over andere vlinderprojecten dan de algemene monitoring. De geplande vlinderexcursie van 3 augustus viel in het overvloedige regenwater en ging dus niet door. Op de slotavond in november presenteerde Mariek de eerste indruk van de vlindermonitoring in 2012, gaf Mark van Til een presentatie over het herstelbeheer en de kansen voor de duinparelmoervlinder in de AWD en vertelde Kars Veling over de vlinders in Nederland en wat verder weg. In *Vlinders van Duin tot Dijk*, de dagvlinders van Noord-Holland 2000-2009 (Kaag et al, 2012) verscheen een artikel over de vlinders van Zuid-Kennemerland.

De vlinders en de routes

In ons werkgebied was het totaal aantal getelde vlinders 20% hoger dan 2011 en dat kwam vooral door de hogere aantallen van bruin zandoogje, hooibeestje en vooral van de kleine vuurvlinder die een sterke zomergeneratie had. Ook oranjetipje, gehakkelde aurelia en boomblauwtje werden veel meer gezien dan in 2011. Beduidend minder talrijk waren kleine parelmoervlinder, groot dikkopje, dagpauwoog, heivlinder en citroenvlinder. Van de 45 citroenvlinders werden er 23 op de nieuwe route Zanderijvaart Middenduyn geteld. Ook groot koolwitje en klein geaderd witje deden het ronduit slecht. De overige soorten waren in de AWD min of meer stabiel. Trekvlinders waren er net als in 2011 weinig, nog minder atalanta's (130 vs 178 in 2011) en slechts 8 distelvlinders. De toproutes van Zuid-Kennemerland met meer dan 1000 getelde vlinders, lagen in of bij de AWD. Drie daarvan waren in maaibeheer (Groot Zwartevelde, Duinrel Langeveld en Zwarteveldekanaal) en één zonder beheer (Blauwe weg). Bij het Rozenwaterveld werd een soortgerichte route voor de duinparelmoervlinder uitgezet.

Bijzondere waarnemingen

In Zuid-Kennemerland vloog de duinparelmoervlinder in iets lagere aantallen dan in 2011. Op de monitoring routes werden 20 vlinders (28 in 2011) gezien waarvan 19 in de AWD, op 5 routes. Ook in Duin en Kruidberg vlogen zeker drie duinparelmoervlinders.

Buiten de routes was de keizersmantel de smaakmaker. Uit de AWD kwamen tientallen meldingen zowel van mannetjes als van vrouwtjes (maximum telling was 4). Een handvol vlinders zullen er toch wel rondgevlogen hebben in de lichte bossen met open duin rond het Vinkenveld. Zou het tot voortplanting zijn gekomen? In het vroege voorjaar van 2013 gaat de Vlinderstichting speciaal onderzoek doen naar rupsen en vraat aan bosviooltjes. Op bijna de laatste dag van het jaar ontdekte Ruud Luntz een overwinterende grote vos in een schuur op Koningshof, de eerste waarneming ooit in Nederland.

In 2013 gaat de werkgroep door met de algemene en soortgerichte monitoring, zo mogelijk ook op routes die de laatste jaren niet gelopen zijn. Het jaarverslag van 2011 en 2012 is in voorbereiding.